

Inleiding

Stichting LOS ondersteunt het netwerk van de hulpverlening aan mensen zonder verblijfsvergunning. Wij doen dat door :

- informatievoorziening
- netwerkbevordering
- onderzoek en rapportages
- gezamenlijke lobby op thema's die relevant zijn voor (de hulpverlening aan) mensen zonder verblijfsvergunning

Daarnaast onderhoudt Stichting LOS het Meldpunt Vreemdelingendetentie: een gratis telefonische helpdesk om vreemdelingen te ondersteunen bij klachten inzake hun detentieomstandigheden.

Inhoudsopgave

Werkplan 2020.....	1
Inleiding.....	1
Inhoudsopgave.....	1
A. Regulier werk: informatievoorziening/ informatieuitwisseling.....	1
B. Thematische inzet en lobby in 2020.....	2
B-1. Basisrechten ongedocumenteerden.....	2
B-2. Vreemdelingendetentie.....	3
C. Projecten.....	5
C-1. Uitrol project Monitoring effecten nieuw landelijk BBB-beleid.....	5
C-2. Project Dublinclaimanten.....	5
C-3. Project Langdurig ongedocumenteerden.....	6
D. Randvoorwaarden.....	6
D-1. Organisatie.....	6
D-2. Samenwerking.....	7
D-3. Financiële basis.....	7
E. Begroting.....	7

A. Regulier werk: informatievoorziening/ informatieuitwisseling

Stichting LOS informeert en adviseert opvanginstellingen, hulpverleners en particulieren over de materiële rechtspositie en verblijfsrechtelijke vragen met betrekking tot ongedocumenteerden. Wij doen dit door

middel van een telefonische helpdesk, diverse nieuwsbrieven en door het organiseren van bijeenkomsten zoals het Platform Migranten zonder Verblijfsvergunning.

Stichting LOS ondersteunt ongedocumenteerden in vreemdelingendetentie met een gratis telefonische helpdesk, zodat zij klachten kunnen melden over de detentieomstandigheden.

Op basis van de informatie die wij verkrijgen van hulpverlenende instanties en de ongedocumenteerden in Vreemdelingendetentie informeren wij het brede publiek middels rapportages, inbreng bij nationale en internationale conferenties en (waar dit passend is) het aankaarten van knelpunten via media en het politieke debat.

In 2019 gaat deze inzet onverminderd door, het vormt de basis van ons werk.

B. Thematische inzet en lobby in 2020

Als onderdeel van ons reguliere werk zullen we ons ook in 2020 blijven bezighouden met de volgende thema's die relevant zijn voor de hulpverlening aan ongedocumenteerden en vreemdelingen in detentie:

B-1. Basisrechten ongedocumenteerden

Ook mensen zonder verblijfsvergunning hebben rechten. Juridisch vastgelegd zijn bijvoorbeeld het recht op medisch noodzakelijke zorg en onderwijs voor minderjarigen, maar ook de bescherming van burgers in het huurrecht en arbeidsrecht gelden voor ongedocumenteerden. Over het recht op onderdak is de laatste jaren uitgebreid geprocedeerd, wat heeft geresulteerd in de Bed, Bad en Brood (BBB) locaties en de pilots Landelijke Vreemdelingenvoorziening (LVV).

Stichting LOS volgt de ontwikkelingen op dit gebied op de voet, verspreidt deze informatie via de gebruikelijke kanalen, zorgt ervoor dat organisaties van elkaars werk op de hoogte zijn, en spreekt zich uit waar dat mogelijk en zinvol is.

1a Onderdak en levensonderhoud voor iedereen toegankelijk maken

Een deel van de ongedocumenteerden lukt het niet om te overleven zonder steun van organisaties. Met name het vinden van onderdak en levensonderhoud is een knelpunt. Op de website Stichting LOS staan de adresgegevens van de bij ons bekende opvangorganisaties; deze gegevens houden we ook in 2020 actueel.

In 2019 is de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) van start gegaan. Stichting LOS is nauw betrokken bij de organisaties die de LVV uitvoeren. Met hen organiseren we regelmatig overleg om ervaringen uit te wisselen en sterker te staan in de onderhandelingen met Rijk en Gemeenten. Ook onderhouden we de contacten met ambtenaren uit actieve LVV- en BBB-gemeenten om up-to-date te blijven.

Nog steeds worden succesvolle juridische procedures gevoerd om ongedocumenteerden recht op onderdak te geven. We verzamelen de relevante jurisprudentie en signalen over de toegang tot de BBB/ LVV en verspreiden die onder de hulpverleners voor ongedocumenteerden, met het doel om zoveel mogelijk ongedocumenteerden recht op onderdak en basisvoorzieningen te geven.

Resultaten:

- onderwerp BBB/ LVV op de agenda van minstens één bijeenkomst van het Platform Migranten zonder Verblijfsvergunning (PMZV).
- organiseren van overleggen van NGO's in de LVV-gemeenten
- reageren op landelijke beleidsvoornemens m.b.t. de opvang van ongedocumenteerden
- informeren van media en politiek over de ontwikkelingen en de risico's van de LVV

1b Zinvolle dagbesteding en onderwijs

Mensen zonder verblijfsvergunning mogen niet werken en kunnen geen bekostigd onderwijs volgen. Daardoor moeten zij noodgedwongen passief blijven. Dat is schadelijk voor hun gezondheid en helpt hen niet om in beweging te komen en nieuwe plannen te maken. In 2015 startten we daarom, op verzoek van hulporganisaties, met een landelijke werkgroep Zinvolle dagbesteding en Onderwijs. Doel van deze werkgroep is om de praktijk in de verschillende steden uit te wisselen, gezamenlijk kennis op te doen over belemmeringen en mogelijke oplossingen, en indien mogelijk beleidswijziging te bevorderen. Met deze werkgroep schreven we een Manifest, organiseerden conferenties en initieerden onderzoek. In enkele steden zijn moties aangenomen over activering van ongedocumenteerden. Het onderwerp wordt nu ook meegenomen in de inrichting van de BBB- en LVV-opvang. Op al deze manieren proberen we de wettelijke ruimte zo goed mogelijk te gebruiken en waar mogelijk op te rekken.

Stichting LOS houdt de ontwikkelingen bij, stimuleert en faciliteert het debat over dit thema, en plaatst regelmatig nieuwe informatie op de website www.iedereen-aandeslag.nl.

Resultaten:

- stimuleren van uitwisseling over praktijk en wetgeving met betrekking tot activering van ongedocumenteerden
- bijhouden van de website [iedereen-aandeslag.nl](http://www.iedereen-aandeslag.nl)
- stimuleren van oprekken wettelijke mogelijkheden via de contacten met het ministerie in de landelijke LVV-werkgroep activering
- bevorderen van kennis over Duldung, inzetten in lokale en landelijke lobby
- het ondersteunen of verwijzen van individuele hulpvragen van ongedocumenteerde potentiële studenten en hun begeleiders.

1c Website www.basicrights.nl blijven updaten

Op de website [basicrights.nl](http://www.basicrights.nl) staan de rechten van ongedocumenteerden en relevante contactgegevens in zes steden, in drie talen. De komende jaren zullen we de website www.basicrights.nl blijven onderhouden. De inhoudelijke informatie komt van Stichting LOS. Daarnaast zijn lokale hulpverleners betrokken, zij leveren lokale adressen aan en updaten hun lokale pagina.

De website wordt onder andere onder de aandacht gebracht met het jaarlijkse Basic Rights Festival.

Resultaten:

- twee keer per jaar updaten website [basicrights.nl](http://www.basicrights.nl), wat betreft informatie en adresgegevens.
- organisatie van het basicrightsfestival in de zomer van 2020.

B-2. Vreemdelingendetentie

Sinds 2010 onderhoudt Stichting LOS het Meldpunt Vreemdelingendetentie, een helpdesk voor vreemdelingen in detentie, waarmee we de detentieomstandigheden monitoren en proberen te verbeteren. We ondersteunen individuele klachtprocedures, we bespreken onze ervaringen met de directie en we brengen structurele misstanden onder de aandacht van politici en media door middel van rapportages. Dankzij de samenwerking met Amnesty International en Dokters van de Wereld hebben we op deze manier bij kunnen dragen aan het sterk verminderen van visitaties en aan meer aandacht voor de negatieve effecten van isolatie als strafmaatregel.

2a Voortzetting Meldpunt Vreemdelingendetentie

De komende jaren willen we het Meldpunt graag voortzetten. Het is een unieke bron van informatie over de situatie binnen vreemdelingendetentie, die op geen enkele andere manier beschikbaar is. Dankzij deze informatie is het mogelijk om inzicht te krijgen in de gebeurtenissen in het detentiecentrum, en hier adequaat op in te spelen. Het Meldpunt boekt soms successen in individuele klachten, bijvoorbeeld over geboeid vervoer, die we vervolgens met de directie bespreken om te komen tot structurele verbeteringen.

Resultaten:

- registratie en adequate beantwoording van telefonische meldingen
- formuleren van klachten en ondersteunen van vreemdelingen bij de behandeling van deze klachten door de Commissie van Toezicht (CvT) en de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RsJ)
- twee maal per jaar overleg met de Directie van het Detentiecentrum over de ontvangen signalen.

2b Verdubbeling capaciteit Meldpunt en monitoring uitzettingen

Sinds 2016 heeft het Meldpunt steeds meer het onderbouwen en verdedigen van klachten zelf opgepakt, in plaats van dit over te laten aan advocaten. Het bleek namelijk dat de advocaten vreemdelingendetentie vaak onvoldoende kennis en tijd hadden om zich voor deze klachten in te zetten. In 2016 werden door Stichting LOS 12 officiële klachten ingediend, in 2017 waren dit er 26, in 2018 waren dit 88 klachten, en in de eerste helft van 2019 zijn al 147 klachten ingediend, waarvan 30 meerdere onderwerpen betreffen. Doordat het Meldpunt zelf klachten schrijft, wordt het Meldpunt ook vaker gebeld. In 2016 ontving het Meldpunt 292 telefoontjes van 96 personen, in 2018 waren dit 736 telefoontjes van 152 personen. Zowel door de klachten als de telefonische contacten kregen wij beter inzicht in de dagelijkse gang van zaken in het Detentiecentrum, het gedrag van de vreemdelingen en de achtergronden van beslissingen van de Directie, waardoor het Meldpunt een sterkere positie heeft gekregen in gesprekken met de Directie van het Detentiecentrum.

In 2018-2019 heeft het Meldpunt een pilot van 6 maanden uitgevoerd om te onderzoeken of monitoring van uitzettingen zinvol zou zijn. Resultaat van deze pilot is een verslag over 15 gemonitorde uitzettingen. Hieruit blijkt dat tijdens uitzettingen vergelijkbare misstanden plaatsvinden als tijdens vreemdelingendetentie (zoals isolatie en geboeid vervoer), maar dat het voor vreemdelingen nog moeilijker is om daarover te klagen. Stichting LOS wil de kennis en faciliteiten van het Meldpunt graag inzetten om ook klachten over de werkwijze van overheidsdiensten tijdens uitzettingen te ondersteunen.

Vanwege het bovenstaande zet Stichting LOS in op verdubbeling van de capaciteit van het Meldpunt in 2020.

Resultaat:

- meer tijd voor telefonisch contact en behandeling van klachten van vreemdelingen in detentie.
- meer tijd voor publieksinformatie over de situatie in vreemdelingendetentie en bij uitzettingen.
- ook telefonische beschikbaarheid voor vreemdelingen bij misstanden tijdens en na uitzettingen
- juridisch ondersteunen van klachten van vreemdelingen in het uitzetproces
- verdieping van het eerder uitgevoerde onderzoek naar misstanden in het uitzetproces
- gesprekken met DT&V, DV&O en de KMar over omstandigheden tijdens de uitzetting.
- actualisering van de website, zodat ook monitoring van uitzettingen daarin een plek krijgt.
- frequenter uitbrengen van nieuwsbrieven over zowel vreemdelingendetentie als het uitzetproces

2c Voortgaande opvolging van wetsvoorstel Terugkeer en Vreemdelingenbewaring

Met dit wetsvoorstel wordt vreemdelingendetentie losgemaakt van het strafrecht en ontstaat meer ruimte voor een lichter regime. Het wetsvoorstel is al in 2013 gepubliceerd, maar pas in 2018 door de Tweede Kamer aangenomen. De Eerste Kamer heeft het voorstel nog niet aangenomen (september 2019), het is dus nog onduidelijk wanneer het in werking treedt.

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie schreef al diverse keren brieven aan het ministerie, de Tweede en Eerste Kamer op momenten dat dit wetsvoorstel behandeld werd. Dat blijven we doen. Na invoering van het nieuwe regime zal het Meldpunt de effecten natuurlijk monitoren.

Resultaten:

- na ingang van de regimewijziging een eigen analyse van de effecten schrijven en deze bij de formele evaluatie onder de aandacht van Kamerleden brengen.

C. Projecten

Naast het reguliere werk gaan we in 2019 verdere projectfinanciering zoeken om in 2020 de volgende projecten uit te voeren of te vervolgen:

C-1. Uitrol project Monitoring effecten nieuw landelijk BBB-beleid

Toelichting: Het doel van dit project is om de ontwikkelingen in de lokale BBB- en LVV-instellingen beter te monitoren: wie mag van de opvang gebruik maken, hoe stromen de opgevangen vreemdelingen uit, en hoe vergaat het de geweigerde ongedocumenteerden? Als deze informatie gezamenlijk gemonitord en gedeeld wordt, hebben organisaties meer inzicht in hun eigen werk en dat van collega-organisaties. Daarmee kunnen zij hun werk verbeteren en kan de lobby bij de lokale en landelijke overheid effectiever worden vormgegeven.

Dit project heeft Stichting LOS samen met ASKV-Amsterdam in 2018 gestart met een pilot. In deze pilot werden de weigeringen in Amsterdam gemonitord en is een start gemaakt met de verzameling van data over de opgevangen personen. De pilot is in 2019 afgerond. Intussen is de financiering rond voor het projectvoorstel van de uitrol van deze monitor naar vier LVV-gemeenten: Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Eindhoven.

Resultaten uitrol:

- per stad elk kwartaal een overzicht inclusief analyse van weigeringen, opvang en uitstroom van ongedocumenteerden. Landelijk twee keer per jaar een overzicht hiervan.
- gedurende de looptijd twee keer een training aan de lokale organisaties voor het gebruik van de gegevens voor eigen lobby-activiteiten.
- gedurende de looptijd drie landelijke themabijeenkomsten over de mogelijkheden voor begeleiding van ongedocumenteerden.

De kosten van dit project, wat loopt tot eind 2021, bedragen ongeveer 70.000, te verdelen over de participerende organisaties in de deelnemende steden. Stichting LOS is penvoerder.

C-2. Project Dublinclaimanten

Toelichting: asielzoekers die via een ander land Europa binnenkwamen, worden door Nederland verwezen naar het land van eerste aankomst. Het gaat inmiddels om ongeveer de helft van de asielzoekers. Voor veel asielzoekers is het indienen van een asielverzoek in het land van eerste aankomst problematisch, bijvoorbeeld omdat de opvang in dat land tekortschiet, omdat ze kennissen en familie in Nederland hebben, of omdat hun kansen op asiel in Nederland beter zijn. Een deel van hen kiest ervoor om 18 maanden 'onder te duiken', omdat daarmee de Dublinclaim op het eerste land vervalt.

Dit project is bedoeld om de situatie van Dublinclaimanten in Nederland onder de aandacht te brengen door publiek en politiek hierover te informeren, met de bedoeling om de uitvoering van de DublinVerordening te beïnvloeden en de doelgroep te helpen. Het project heeft vier onderdelen:

- 1) *expertise en informatie*, gericht op Nederlandse hulpverleners aan asielzoekers en ongedocumenteerden die te maken hebben met de Dublinregeling. De website WaytoStay van STIL wordt daarom uitgebreid met informatie over de omstandigheden in diverse Dublinlanden en links naar de hulpverlening daar.
- 2) *informatie voor doelgroep* over de situatie in landen van eerste aankomst, in diverse talen. Hiermee kunnen zij geïnformeerd beslissen over eventuele overdracht. Dit vindt ook een plek op de website.
- 3) *Campagne*. Dit gebeurt deels op de website en deels via social media. Bovendien wordt de problematiek onder de aandacht gebracht bij reguliere media en wordt gewerkt aan lobby door samenwerking en contacten met politici.
- 4) *steun verwerven* van mensen die willen helpen. Hiervoor wordt samengewerkt met STIL en andere lokale organisaties en burgerinitiatieven in de grote steden.

Per jaar schatten we de kosten voor dit project op ongeveer 30.000,-.

C-3. Project Langdurig ongedocumenteerden

Voor 2020 proberen we opnieuw financiering te vinden voor dit project. In 2019 is dit niet gelukt.

Toelichting project: Langdurig ongedocumenteerden zijn vreemdelingen die al minstens 20 jaar in Nederland zijn en inmiddels op een leeftijd zijn waardoor een nieuwe start in het herkomstland steeds moeilijker wordt. Het centrum van hun leven ligt inmiddels in Nederland. Maar overleven is steeds moeilijker geworden, met slechter wordende gezondheid, minder mogelijkheden om te werken en een slinkend netwerk. Deze mensen leven dus letterlijk tussen wal en schip. In 2018 hebben twee studenten onderzoek gedaan naar de leefsituatie van deze doelgroep. In Amsterdam en Rotterdam wordt praktisch geprobeerd om met deze mensen duurzame oplossingen te vinden.

Stichting LOS wil deze problematiek graag landelijk meer onder de aandacht brengen, met het doel om op termijn beleidswijziging te realiseren. Daarvoor schreven we dit project.

Resultaten:

- meer *kennis* over de populatie langdurig ongedocumenteerden in Nederland.
- *bewustwording* van de problematiek van deze groep bij het bredere publiek, door (onder andere) een publieksvriendelijke publicatie met levensverhalen van de doelgroep.
- voorstellen voor *beleidswijziging* op basis van dossieranalyse en bestaande wetgeving.
- *coalitievorming lokaal* met organisaties die zich lokaal inzetten voor de doelgroep (Amsterdam, Rotterdam) en met lokale beleidsmakers en politici.
- *coalitievorming landelijk* met mensenrechtenorganisaties, ouderenorganisaties en anderen.
- *lobby-contacten* met ministeries en politici om de mogelijkheden voor beleidswijziging ter sprake te brengen.

Nodig: een deeltijd netwerker /lobbyist voor 3 jaar, in combinatie met enkele stagiaires voor het opsporen van de doelgroep en het optekenen van hun geschiedenis. Kosten: € 50.000 per jaar.

D. Randvoorwaarden

Het draaiend houden van het kantoor van Stichting LOS kost vanzelfsprekend ook personele inzet. Dit betreft bijvoorbeeld intern overleg, overleg met het bestuur en met andere partners in het veld, bijwonen van netwerk-bijeenkomsten, overleg met fondsen en het schrijven van projectvoorstellen.

Stichting LOS zal in 2020 verder werken aan het versterken van de organisatie, door middel van:

1. Versterking van de organisatorische basis door gebruik te maken van de capaciteiten van de bestuursleden en de Raad van Advies.
2. Vergroting van de slagkracht door strategische samenwerking met nieuwe organisaties.
3. Verbreding van de basis van financiers, die voor de projecten worden aangesproken.

D-1. Organisatie

In 2019 hebben twee **bestuursleden** hun inzet voor Stichting LOS om persoonlijke redenen beëindigd, waaronder de voorzitter. Eind 2019 had stichting LOS vier actieve bestuursleden. In 2020 moet het bestuur weer een nieuwe voorzitter hebben, die ook bereid is om het gezicht naar buiten te zijn.

In 2020 zullen bij Stichting LOS **twee medewerkers** werken voor ieder 4 dagen per week, plus permanent 4 stagiaires in deeltijd voor het uitgebreide Meldpunt. Vanwege zwangerschap zal één medewerkster tijdelijk vervangen worden.

De **Raad van Advies**, die in 2017 is opgericht, bestaat uit 8 leden en zal ook in 2020 twee keer per jaar bijeenkomen. De ondersteuning van **MARA** wordt in 2020 afgebouwd, omdat Stichting LOS intussen in staat is om zelfstandig de contacten met fondsen te onderhouden. MARA blijft op afroep wel beschikbaar.

D-2. Samenwerking

Ook in 2020 zullen we nauw samenwerken met **lokale hulpverleners** uit het hele land. Daarnaast werken we samen met **thematische organisaties** zoals bijvoorbeeld Amnesty International, VluchtelingenWerk, Dokters van de Wereld, en het NJCM (Nederlands Juristencomité voor de Mensenrechten) dat o.a. de schaduwrapportages bij mensenrechtenverdragen coördineert. Deze netwerken blijven we onderhouden door regelmatig contact.

Voor onze **Europese samenwerking** maken we dankbaar gebruik van het netwerk via PICUM.

D-3. Financiële basis

We hopen in 2019 projectfinanciering te realiseren voor bovenstaande projecten. Een aantal fondsen heeft ons driejarige subsidie gegeven, die afloopt in 2020. Daarom is het voor de Stichting LOS noodzakelijk om naast de ons bekende fondsen ook fondsen benaderen buiten het al bekende circuit. Daarvoor gaan we als bestuur advies inwinnen bij MARA en bij fondsenwerfers in ons netwerk. Indien blijkt dat dit begin 2020 nog onvoldoende resultaat heeft opgeleverd zullen we een professionele fondsenwerver betalen om ook voor 2021 e.v. voldoende fondsen hebben om het werk van de Stichting LOS door te kunnen zetten.

E. Begroting

Simone?